

Musco, V. *musc* (MESC) *Múscul*, *muscular*, *-atura*, *musculós*, V. *muscle* *Museístic*, V. *musa* *Musell*, V. *mus* (MORRO) *Museria*, V. *musa* *Muserola*, V. *mus* (MORRO) *Museta*, *mus* (MORRO) *Museu*, *músic*, *-a*, *musicada*, *-dura*, *musicaire*, *musical*, *musicalla*, *musicar*, *-at*, *musicògraf*, *musicògraf*, *-grafia*, *musicòleg*, *-cologia*, *musicòman*, *-comania*, *musicuejar*, *musicuer*, *-eria*, V. *musa* *Muslim*, *muslimic*, V. *musulmà* *Musquer*, V. *mosca* *Musqueta*, V. *musc* (MESC) *Mussa*, V. *almussa* *Mussada*, encreuament de *tossada* amb *murcada* *Mussament*, *mussar* («han sabut ab agut bocí *musar* les dents dels altres», *Decam.* v, § 10, 346.16, trad. *rintuzzare*), V. *esmussar* *Musseta*, V. *almussa* *Mussienc*, de *mus* o *ESMUSSAR* contaminat per *agrit*, *agrienc*

MUSSITAR, pres del ll. *mussitäre*, freqüentatiu de *mussare* id. □ 1.ª doc.: 1917, DORT.

DERIV.: *Mussitació*.

+*Mussó* men. (Camps Merc., *Folk.* i, 287), sembla extret d'un *camussions nasalització de *cabussions* 'capbussions' (ací II, 515b6ss.).

MUSSOL (ocell), mot germà del basc *mozolo*, cast. *mochuelo*, oc. ant. *nossol*; d'origen incert, però tenint en compte l'oc. *nossol* i el port. *noitibó* i gall. *noitebóa* id., és probable que vinguin d'un ll. vg. *NOCTUOLUS, diminutiu del ll. *NŌCTŪA* id., alterat en *NOCTIOLUS; en català, basc i castellà la n. degué mudar-se en *m-* per influència de *motxo* i *mus* (ESMUSSAT) 'sense banyes', 'sense punta', per la figura del cap del mussol, que es distingeix de la del duc, per les plomes en forma d'orelles o banyes, que té aquest en el capdamunt. □ 1.ª doc.: fi S. XIII, *VidesR*.

«Con él fos costa un arbre en lo qual era un *musol*, un dels autres caytius qui eren ab él preses, qui sabia d'aïrs, dix a Herodes: --- mo<r>ràs tant tost quant tu veyràs autre aytal auçel sobre tu--- on --- esguardan sobre si vesec un *mosol*, per què conec que prop li era la mort», *VidesR*, 155v2, 156r1 (trad. «cuius frondibus insidebat *bubo*», 455.27) ms. que no posa mai cons. dobles, com hauria de ser-ho la de *mussol*.

«La cigala ab lo *mussol*, qui li tenia contraxant», Bernat Metge (*Fort. e Prud.*, *NCL.*, 66.3); *muçol* en la trad. del *De Civit. Dei*, fi S. XIV (*BABL* IX, 125); «si voleu comparar el temps de esta vida present, aquest món est dit 'nit', e l'altra vida, 'dia clar': ara nosaltres som axí com a *muçols* o rates-penades o òlibes: tanta és la claritat <del> altra», StVicentF (*Quar.*, 325.77); «trobant-me falt, / de vista losca, / e ab ma fosca, / fals(a), aprensiva, / com la visiva / del duc e rat / (qui-s diu) penat, / e del *muçol*, / al raig del sol / ---»; «les dones / --- / per llurs usances, / axí diverses, / e tan perverses / obres e manyes: / són alimanyes, / serp tortuosa, / --- / talp, oroneta, / *muçol*, putput, / ---», JRoig (*Spill*, 15527, 7703); «*muçol* o semblant a ell: aluca, cuculus», OPou (*TbPu.*, 45); «ulls de *muçol*, / e tot ho vol / ---», GGuerau de Montmajor (Val., a. 1586, *RHis.* xxxiv, 554); «si altre que no,

yo hauré pres un *muçol* pel nas», *Decam.* VII, § 7, 464. 19 (trad. aprox. d'un «*paolin* per lo naso» 'merlotto').

Fins avui d'ús general a tot el domini lingüístic; fins a Eiv. (PzCabr.) i Men. (Camps Merc., *Folk.* II, 127), i pertot pronunciat amb *u* a la primera síl·laba, incloent-hi els parlars mallorquins (*DFgra.*, *Damen.*, *AlcM*), occidentals i val.: Granyena de les G., Aitona (1935), Barravés, Benavarrí (*BDC* VI, 30; VII, 76), Borges Bl. (*BDLC* VI, 52), Carlet, Guadassuar, Albaida, Alcoi, Teulada (J. G. M., 1935). La variant *muçól* de l'extrem Sud val. podria ser deguda a una influència mossàrab; també, però, podria obeir a influència castellana: Alacant (1963, *Llomet del Mutxol* en els afores), Monòver (*Canyissaes*, 93, 113), Elx i Xixona (J. G. M., 1935); deu ser mal transcrita la forma *muçol* atribuïda al Campello (*AlcM*), zona on feren estralls les combinades negligències de Barnils i Griera.

Realment hi ha raó per admetre, almenys provisionalment, l'existència en mossàrab, mentre no es trobi altra explicació a un arcaic NP balear: un «*raal Benmauxul*» figura en el Repartiment de Mallorca (ed. Busquets, 12). Passat que *Mauxul* fos un NP àrab, com ho semblaria pel seu aspecte de participi passiu. Però de fet no es pot dir que hagi existit un verb àr. *wásal* transitiu, car a penes s'ha assenyalat tal arrel: manca en Dozy i en Lane, i si bé algun lèxic oriental assenyalava un substantiu *wásal* en el sentit de 'degotall' i un verb que en deriva, en el de 'degotar', essent intrans., no hauria de tenir part. passiu. La llista de noms d'índig. del Govern d'Algèria, a. 1891, tampoc registra altra cosa que *Ma'ús*, *Ma'úša*, *Ma'úšī*.

Es coneguda l'aplicació figurada a diverses menes d'objectes i persones: «l'home retirat: *anar tot sol com un mussol*» (*DFgra.* i igual pertot); «ell me mirà, fred, i, amb una mitja rialla compassiva ---: —Ja m'ho deia suara la Corali, que no li fas, per *mussol*, i perquè no 't saps treure les paraules de la boca ---», MrnVayreda (*Puny.* I, VI, 120 (97)); «l'Arnau no gosava a mirar-se-la --- trabucava les paraules i els conceptes, ensopegava amb les coses --- i es sentia *mussol* i ridícul», Cor. (*La Sèpt. Simf.* I, *Recès*, 37). A Men. n'hi ha una cobla pop.: «Greu me sab d'aquell *muçol*, / qui cova a la garriguesca; / greu me sab d'aquella bresca / que premen y no treu mel», Camps M., *Folk.* I, 178.

En les llengües germanes és també un nom de gran antiguitat i difusió. El cast. *mochuelo* està molt documentat des de c. 1326. Hi ha un port. *mócho* [1715], que sembla ser forma dialectal del Nord, car trobem *moucho* entre Douro i Minho i segueix per Galícia i fins al Bierzo i alguna zona lleonesa, cosa que troba un eco en el mossàr. granadí *máuch* (*PAlc.*).

Per la semblança amb la forma catalana ens interessa particularment el basc *mozolo* 'mussol' (cf. Schuchardt, *RIEB* VIII, 335), que és propi de Biscaia, on és d'ús general segons Azkue, però no surt dels límits d'aqueixa regió, llevat d'algun poble de Guipúscoa, al·trament aquí només en el sentit de «hombre de cara plena». Forma que té una marcada fesomia romànica, i ni tan sols pot ser-hi molt antiga vista la conservació de la -L-; 1 ha de venir, doncs, d'una forma romànica